מחמת ירושה אינו צריך טענה לוקח איצטריכא ליה לוקח נמי תנינא לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות הרי היא בחזקתה צריכא דאי אשמועינן גבי רשות הרבים הוה אמינא כונס לתוך שלו היה אבל גבי שובך [א] דליכא למימר הכי אימא לא ואי אשמועינן גבי שובך כיון (א) דרה"י הוא אימא פיוסי פייסיה אי נמי אחולי אחיל גביה אבל רשות הרבים מאן מחיל גביה דמוכר ולמאן פיים [א] צריכא: הרי הוא בחזקתו: והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו אין חזקה לנזקין רב מרי אמר בקוטרא ורב זביד אמר בבית הכסא: **מתני'** [א]ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו מחצה על מחצה שניהם יחלוקו: **גמ'** א"ר [ב]חנינא רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואף על גב דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי רובא א עדיף וכן הלכתא: **מתני'** [ג]מרחיקין את האילן ב מן העיר עשרים וחמשה אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה אבא שאול

רש"י

לי דבר תנן לקמן דאינה חזקה: **אינו צריך טענה.** א"צ לטעון אתה מכרת לאבי אלא אומר ראיתי שהחזיק בה אבי: **לקח חצר ויש בה זיזין.** תנן לקמן אין מוציאין זיזין וגזוזטראות לרה"ר מביתו ואם לקח חצר ובה זיזין וגזוזטראות יוצאין לרה"ר הרי הן בחזקתן שב"ד טוענין לו שהראשון כונס לתוך שלו היה [ב]: **[כונס לתוך שלו היה].** שאם [ג] הרבים היו מעכבים עליו [ד] לא היה יכול לעשות בזרוע: [ה] **מאן פיים.** מי היה (א)ראש לקבל את המעות: **ומאן שבק.** מי היה בידו למחול: **מתני' ניפול.** (א) הגוזל המדדה תוך נ' אמה של שובך: **נמצא בין שני שובכין.** תוך נ' אמה לשניהם: **גמ' רוב וקרוב.** אם בא לפנינו דבר ויש בו לילך אחר הרוב והוא כך ואם תלך אחר הקרוב אינו כך הלך אחר הרוב: **אע"ג דרובא הוי דאורייתא.** דכתיב אחרי רבים להטות: **וקורבא דאורייתא.** דכתיב והיה העיר הקרובה אל החלל: (הגה"ה **חבית.** של יין: **מהגיא דקירא.** שם מקום הוא והוא למעלה בראש נהר פרת ואין ישראל מצויין שם ויכולה החבית לבא משם אצלנו: **רב לית ליה דר' חנינא.** ואזיל בתר קרוב: **ושמואל אית ליה דר' חנינא.** ואזיל בתר רובא: **עקולי.** הרבה מקומות יש משם עד כאן שהספינות והמים מתעקלין (ב) כגלגל במקום אחד מתגלגלין כיפי סלעים ארוכים הבאים לתוך הנהר והמים מכסין עליהן והספינות מתגלגלות שם וטובעות: **ופשורי.** הפשרת שלגים הנקוים אל הנהר וקיימי ואם תבא חבית שם תעמוד: **תריפותא דנהרא.** שמא מתחילה נפלה באמצעית הנהר במקום חזק ותריפות המים לא הניחוה לנטות ימין ושמאל: **בפרדס.** כרם: **שריא רבינא.** ולא חש שמא מכרם גנוב היה יין זה: **דאי גניב מיניה אילטנועי בגוה לא הוו מלנעי.** דאין דרך גנבים להצניע הגניבה במקום שגנבוהו שיראים פן ימצאו אותן דורכי הענבים: **זיקי.** נודות: **בי קופאי.** טמונים בין הגפנים שבכרם והוא היה של ישראל: **לימא ליה לדרבי חנינא.** דאזיל בתר רובא אלא הלך אחר הקרוב וכאן ישראל מצויין יותר מעובדי כוכבים ולא אזלינן בתר רובא דעלמא: **שפוכאי.** שופכי יין מן החביות לנודות למכור לעוברי דרכים כדמסיק: **בדרברבי.** דליכא למיחש לרובא דעלמא לומר שמעוברי דרכים נפל: **ואי איכא רברבי בינייהו.** אף הקטנים מותרים דרברבי לא הוו מעוברי דרכים אלא מלוקחי יין של מדינה זו וישראל הם ואותם הקטנים שאין דרך לוקחי יין להביאם: **אימר באברואי הוו מנחי.** להשוות משא החמור כשיש שתי נודות וזה גדול מזה מעט ומכביד המשא מצד אחד מניחין עוד נוד קטן להשוות המשא. עד כאן): **מתני' מרחיקין האילן מן העיר.** בגמרא מפרש משום נוי העיר לפי שהוא נוי לעיר כשיש לפניה מקום פנוי: **חרוב ושקמה.** ענפיהם

נשבין מלודות כך תרגם יונתן נמלטה מפח: ל' ריס. ד' מילין: והתניא וביישוב וכו'. דאע"ג [ג][דבלאו פירוקא דאביי לא מתרצא רישא דברייתא אסיפא דהכין] תניא בתוספתא דאין פורסין נשבין ליונים אא"כ היה רחוק מן הישוב ל' ריס בד"א במדבר אבל ביישוב אפילו מאה מיל לא יפרוס לא הוה קשי' ליה דלמלאות כריסם הולכים עד ל' ריס וכשמוצאים ישוב שדות שיוכלו לחפור ולאכול הולכים אפילו מאה מיל אבל לדבריו של אביי הוה קשיא ליה דמשמע דעד נ' אמה מליא כרסייהו ושייטי טובא עד שלשים ריס דמשמע שאין הולכין יותר ופריק דאין ה"נ דביישוב כרמים או שובכין אזלי אפילו מאה מיל אבל בלא ייִשוב כזה שייטי עד ל' ריס אע"ג דמליא כרסייהו בחמשין אמה נמצא שאין פורסין נשבין אא"כ היה רחוק מן הישוב ל' ריס ואם יש ישוב שובכין או כרמים אפילו אחר [ו] בסמוך לל' ריס אפי' מאה מיל לא יפרוס וה"מ משובכי ישראל אבל מעובדי כוכבים מותר לפרוס אבל יכול לבנות שובך ברחוק [חמשים] אמה מגנות שכניו דשוב אין מזיקים הזרעים דהא כרסייהו בחמשים אמה מליא: טוענין ליורש או ללוקח. ב"ד פותחין פה כשבא אדם לערער עליהם שהשדה זו היא שלו או של אבותיו ומביא עדים על זה ב"ד טוענין אבותיו של זה היורש לקחו מאבותיך או המוכר הזה כיון שאנו יודעים שהמוריש או המוכר היה מוחזק בה ואע"פ שהיורש או הלוקח אין טוען כלום אלא שמראין שירשו מאביו או לקחו מפלוני שהרי תנן הרי הוא בחזקתו דמשמע דטענינן לומר אע"פ שאין לו אלא רובע קב שמא הבונה שובך זה קנה מכל סביביו שימחלו הם וזרעם מה שמפסידים היונים בשדות שלהן: ובה זיזין וכו'. כלומר שיוצאין לרשות הרבים: הרי זו בחזקתה. שב"ד טוענין לו שהראשון כנס לתוך שלו או נתפייס [ז] עם הרבים: ה"א כונס לתוך שלו היה. שאלמלא כן היו הרבים מעכבים עליו ולא היה יכול לעמוד כנגדם אבל כנגד היחיד אימא בזרוע עשה שהיה חזק ממנו: מאן פיים. מי היה רשאי לקבל מעות: או מאן שביק. מי היה בידו למחול הלכך איצטריך לאשמועינן הכא והתם דמהניא להו חזקה וליכא למימר והא קי"ל אין חזקה לנזקין דהא אוקימנא לה בגמ' בקוטרא ובית הכסא וכדפרשנו לעיל: **מתני'** ניפול. גוזל וכולה מתני' מפרש בגמ' ואמרינן דהאי ניפול הוא גוזל קטן שמדדה ברגליו ואמר מר עוקבא כל המדדה אין מדדה יותר מנ' אמה הלכך הוי של בעל השובך דליכא למימר נלך בתר רובא דעלמא ונימא מעוברי דרכים נפל דמתני' מיירי בשביל של כרמים שאין דרך עוברי דרכים לשם ומש"ה נמי כשנמצא בין שני שובכים קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו משום דליכא למיחש לרובא דעלמא ולא לרובא [ח] דשובכים שהם תוך נ' [ט] ומתני' בשוין מיירי שקיני השובכין שוין זה כזה כדאמרינן [י] בגמ': חוץ מנ' אמה הרי הוא של מוצאו. משום דודאי לא מהני שובכין [כ] כיון שהמדדה אינו מדדה יותר מנ' הלכך ע"כ מעוברי דרכים נפל ואייאש דהא אין בזה סימן שיהא צריך להכריז והוי של מוצאו: מחצה על מחצה יחלוקו. כיון דליכא קורבא דמוכח דכולם תוך נ' בשוה וגם ליכא למיזל בתר רובא דשני השובכין שוין [ל] במיני היונים: **גמ'** א"ר חנינא וכו'. ר"ח אתא לאשמועינן דאע"ג דרובא דאורייתא כדכתיב [שמות כג] אחרי רבים וכו' וקורבא דאורייתא כדכתיב [דברים כא] והיה העיר הקרובה אל החלל אפ"ה רובא עדיף אפילו בקורבא דמוכח כגון תוך נ' אמה במדדה היכא דלא [מ] הוי שביל של כרמים א"נ בחצבא [ג](דאמרינן) כדלקמן [דף כד.] דאילו בקורבא אחרינא הא תנינא לה [פסחים דף ט:] ט' חנויות וכו' ומסקינן פ"ק דחולין (דף יא.) דאפילו ברובא דליתיה קמן אמרינן ניזיל בתר רובא: **וגרסי'** בגמ' [דף כד.] תני ר' חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפים עליו את התרומה אמר רבא ש"מ תלת ש"מ רוב וקרוב הלך אחר הרוב וש"מ רובא דאורייתא וש"מ איתא לדר' זירא דאמר אע"פ שדלתות מדינה נעולות דהא אשה כי דלתות נעולות דמיא ואפ"ה אזלינן בתר רובא [ד][ומפרש בגמרא החדר מבפנים בעובי גופה לצד אחורי'. פרוזדור מבחוץ לצד פניה. עלייה בנויה על גביהן]: [ה]חכמים משלו באשה משל החדר והפרוזדור והעלייה וכשבא מן החדר (שהוא מצד הפרוזדור) שהוא בא מן המקור טמא וכשבא מן העלייה שהיא למעלה מן הפרוזדור טהור וכשנמצא בפרוזדור איני יודע מאיזה מקום בא ואפ"ה אמרינן בספק זה ודאי טמא שודאי מן המקור בא שרוב הדמים באים משם ואע"פ שקרוב לבא מן העלייה דרך לול המפסיק בין הפרוזדור והעלייה שהיא על גביו ומדאמרינן שורפין ולא אמרינן תולין שמעינן דרובא הוי דאורייתא אע"ג דאיכא קרוב כנגדו: דלתות מדינה וכו'. דהשתא ליכא אלא חד רוב דחנויות ולא רובא דטבחי ישראל דעלמא: **ותו** גרסינן בגמ' [שם] איתמר חבית שצפה בנהר אמר רב נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל מותרת כנגד עיר שרובה עובדי כוכבים אסורה ושמואל אמר אפילו כנגד עיר שרובה ישראל אסורה אימא מהאי [נ] דקירא אתאי וכ"ע אית להו דר' חנינא אלא בהא קא מיפלגי דרב סבר אם איתא דמדקירא אתאי עקולי ופשורי מטבעי ליה ושמואל סבר תריפתא דנהרא נקט ואתא. פירוש דקירא שם מקום שאין ישראל מצויים שם ושמעינן מהא דרב דכיון דרובא ישראל שריא: עקולי. עקלקלות הנהר או פשורי הפשרת השלגים היורדים מן ההרים היו [ס] מעכבין אותה: **ותו** גרסינן בגמ' [שם] ההוא חצבא דחמרא דאשתכח בפרדסא דערלה שריא רבינא משום דלמגנב מיניה ולאצנועי בגויה לא מצנעי והני מילי חמרא אבל ענבים מצנעי: הנהו זיקי דחמרא דאשתכח בי קופאי ושרינהו רבא דרובא דשפוכאי ישראל נינהו והני מילי ברברבי אבל בזוטרי מעוברי דרכים נפול ואי איכא רברבי בהדייהו אימר באברואי הוו מנחי: פירוש שרייא רבינא. ולא חיישינן למימר דמפרדס דערלה הוא: אבל ענבי מצנעי. פירש הרמב"ן ז"ל דאפילו לרבי חנינא דקי"ל כוותיה דאזלינן בתר רובא אפילו כי איכא קורבא דמוכח הכא אסרינן ענבים דאמרינן כאן נמצאו וכאן היו כדאמרינן בברייתא בספ"ק דקדושין [דף לח:] כרם הנטוע ירק וירק נמכר [ו]חוצה בארץ אסור וטעמא דמילתא לפי שדרך הגנבים למכור על פתח גנותיהן כדמוכח בסוף ב"ק וה"ל [ע] כמקומו ממש [וליכא מ"ד רובא עדיף]: בי קופאי. שם מקום: דרובא דשפוכאי ישראל נינהו. שהעובדי כוכבים עושין יינם במקום ההוא על ידי ישראל וישראל היו מעבירין חביותיהם ממקום למקום כדי שיקחו ישראל מהם הלכך ליכא למיחש [פ] לעוברי דרכים דלרובא עובדי כוכבים נמי ליכא למיחש כיון דרברבי נינהו: באברואי. להכריע המשא הניחום ושרינן כולהו דכיון דעוברי דרכים לא נשאו לעולם רברבי ושפוכאי נושאין לפעמים זוטרי ורברבי יוכיחו על הזוטרי שהם מותרים אע"ג דלענין זוטרי לחודייהו איכא רובא לאיסור:

מתני' הא הלכתא למשיחא דמתני' בא"י מיירי ומשום נוי העיר כדאיתא בגמ' עד שיהא לה מקום פנוי בלא שום אילן: ובחרוב ובשקמה שענפיהם מרובים צריך חמשים: אבא שאול אומר אפילו בכל אילן שאינו עושה פירות צריך חמשים. מפני שנאה הוא לעיר

עין משפט נר מצוה

תרעא-תרעג

א מיי' פט"ו מהל' אבידה טוח"מ סי' רס: ב מיי' פי"ב מהל' מאכלו' אסורות ופט"ו מהל' אבידה טוי"ד סי' קכט טוח"מ סי' רנט: ג מיי' פ"י מהל' שכנים (סמג עשין פב) טור ח"מ סי' קנה:

◆

מסורת הש"ס

א) נ"א רשאי ב) ד"ת ג) נ"ל דאמרא ד) ד"ת ה) מתני' במס' נדה ו) נ"ל חוצה לו בארץ אסור:

◆

קובץ הגהות

ב"ח (א) גוזל כצ"ל: (ב) ומתגלגל כגלגל במקום אחד מחמת סיפי כצ"ל:

מא"י [א] נ"ב בגמ' ומאן שביק: [ב] נ"ב או היה נתפייס [עם] הרבים: [ג] נ"ב לא כן: [ד] ולא כצ"ל: [ה] נ"ב אבל כנגד היחיד אימא בזרוע עשה שהיה חזק ממנו: [ו] נ"ב פי' לא מבעיא אחר נ' אפי' אחר ל' ריס בסמוך אפי' ק' מיל (ח"ת) לכל ל' ריס ישוב שובכין או ישוב כרמים עד ק' מיל לא יפרוס: [ז] נ"ב פי' בז' טובי העיר: [ח] נ"ב פי' שיש בחד שובך יונים יותר: [ט] דמתני' כצ"ל: [י] בגמ' שחוץ מנ' כצ"ל והד"א: [כ] נ"ב הוא: [ל] במניין כצ"ל: [מ] נ"ב פי' דשכיח עוברי דרכים ונפל מהם: [נ] דקרא כצ"ל וכן לקמן וכ"ב פירש"י שם מחוז הוא על נהר פרת ואין ישראל מצוין שם: [ס] מטבעין כצ"ל: [ע] נ"ב פי' ובא מן הכרם האסור: [פ] נ"ב פי' לעובדי כוכבים דאותה העיר. ולעוברי כצ"ל:

חו"י (א) נ"ב אפי' שדות הרבה סביב נקראו יחידים ואפי' עיר נקרא יחיד משא"כ רה"ר דשכיחא טובא אנשים דאתו מעלמא. עי' תום':

אנ"ש מהר"ן שפירא [א] אבל גבי שובך דליכא למימר נלך בתר רובא דעלמא וליכא למימר דשמא מעוברי דרכים נפל וכו' כצ"ל נ"ל ור"ל מתחלה אמר דהוא של בעל השובך שהרי ליכא למימר דהולך בתר רובא דעלמא שהן שובכין דעלמא ויהא של מוצאו דהא אין מדדה יותר מנ' אמה ובתוך נ' אמה ליכא שובך אלא של זה ואח"כ מסיק גם ליכא למימר שיהא של מוצאו מטעם דשמא מעוברי דרכים נפל דהא בגמ' מסיק דמתני' איירי בשביל של כרמים וכו' וק"ל:

◆

שלטי הגבורים

א הא דקי"ל דאזלינן בתר רובא כתב רש"י פ"ק דחולין דאזלינן בתר רובא אפי' אם הוא קמן ואפשר לברר כגון בדיקת הריאה מן הדין היה לנו לסמוך על רוב הבהמות שהן כשרות ואין לבודקם וכן דעת הרא"ש שם והטור י"ד סי' ל"ה ל"ע ומיי' פי"א מהל' שחיטה והתוס' כתבו דלא אזלינן בתר רובא אלא היכא דלא אפשר אבל היכא דאפשר לא וכן בה"ג ובמרדכי כתוב והלכך אם נטלה הריאה בלא בדיקה לדידהו אסרינן לה וכ"ע מודו דלא סמכינן על הרוב אלא היכא שהוברר היות הדבר ההוא רוב והא דסמכינן אחזקה התוס' והאשר"י כתבו דלכל חזקה שהובררה שעה אחת בעולם כגון חזקת פנוי שהובררה ההיא חזקת שבודאי בשעת לידה הויא פנויה וכן נשואה וכיוצא בזה מכל החזקות שהובררו שעה א' בעולם אזלינן בתרה בין לאיסור בין להיתר מיהו חזקת שלא הובררה כגון פרה שלא הובררה מעולם שלא היתה טריפה לא אזלינן בתרה ומכאן לומדים הלכה למעשה דאם עשו גבינות מבהמות ונשחטה א' מהן ונמצאת טרפה כל הגבינות אסורות ולא אמרי' אוקמוה אחזקתה והשתא הוא דנטרפה משום דחזקת כשרות לא נתברר מעולם בשעתה ומיהו אם טרפה מחמת סירכה שאם היינו בקיאין לברר אפשר שהיה לו היתר ע"י בדיקה לא מיתסרי משום דהוי ס"ס ספק טרפה ספק אינה טרפה ואת"ל טרפה אימור אח"כ נטרפה ע"כ והר"ן הביא דעת ר"ש ורבינו יונה שהסכימו להתירה משום דהאי חזקה אתיא מכח רובא ורוב בהמות כשרות הן וכן עשה. תירוץ אחר הרא"ש מסכים לזה ובמרדכי כתוב דמנהג לאסור כל מה שנחלב תוך ג' ימים דסירכה לא נעשית בפחות מג' ימים וטוי"ד פ"א כתב בשם הרשב"א דלא כל הגבינות אסורות אלא הולכים בהם אחר ששים כמו בשאר איסורין ואם נטרפה בשביל סרכה כתב הרשב"א דכל הגבינות שנעשו מהם לעולם נאסרו בששים ובאמת כי ל"ע על טעם האוסרין כל הגבינה ואינם משגיחין על טעם ס' ומיי' כתב פ"ג מהל' מאכלות אסורות משום חלב בהמה טמאה ושם בהגהת מיי' מביא דעת רשב"ם וה"ג מסכימים להתיר גבינות:

כתב ריא"ז חבית שצפה בנהר נמצאת כנגד עיר שרובה עובדי כוכבים אסורה כנגד עיר שרובה ישראל מותרת אפי' בשתיה ואע"פ שיש בראש הנהר רוב עיירות של עובדי כוכבים אין חוששין שמא בא מן הרוב לפי שהנהר הולך עקלתון ואין החבית יכולה לילך למקום רחוק אלא היא נטבעת:

ב לדעת רבינו ורש"י בכל הנך הרחקות אסור לסמוך אפי' אם אין שם הניזוק כיון שהוא דבר שחבירו אסור לעשותו ואפי' אם בא לסמוך לו דבר המטלטל אינו יכול לומר הניחני שאסמוך והיום או למחר כשתבא אתה לסמוך ארחיק את שלי דחיישינן שמא יתעצל בהרחקתו ובינתים יבא היזק לזה בסמיכתו לפיכך אינו יכול לסמוך ואפי' שעשאו בהיתר כגון שעשאו בשלו ואח"כ מכר חצי שדהו סמוך לדבר המזיק צריך ללוקח לסלק היזקו ור"ת ור"י והרא"ש פליגי על זה דסבירא להו דאם היה לחבירו אצלו דבורים מותר לסמוך לו חרדל וכן אם היה אצלו בצלים וזרעים מותר לסמוך לו כרישין אע"פ שמזיקין לאחר זמן כשיגדילו כיון שאין הנזק בא לו מיד אין בכך כלום מיהו גם לדידהו יש הרחקות דחשבינן להו כאילו הנזק בא לו מיד וכמ"ש הטור: